

draden passeeren. De toppen van de beide schaalhelften bij het scharnier dicht naar den voorrand verschoven en vrij sterk opgeblazen. Binnenkant paarlmoerglanzend en iriseerend.

Maten van 2 exemplaren: L. 6 mM. Br. 3 mM. D. 3 mM.

L. 7 mM. Br. 5 mM. D. 4 mM.

Verspreiding: Atlantische Oceaan van Noorwegen tot Gibraltar en Middellandsche Zee. Door een Duitsche expeditie zijn ook enkele exemplaren vóór Terschelling gevischt, honderd meter uit de kust, hoewel op geringe diepte. Van de Hollandsche kust zijn deze 3 exemplaren de eenige met zekerheid bekende.

Dikwijls in den mantel van manteldieren, maar ook vrijlevend en dan met den byssus vastgehecht aan steenen, tusschen hechtschijven van wieren enz.; niet diep onder het zeeniveau.

Amsterdam.

C. V. REGTEREN ALTENA.

Libellentrek. — Met belangstelling heb ik uw artikelen over de libellentrek gelezen, en daarbij gezien, dat mijn bericht uit Noordwijk aan Zee u van nut geweest is.

Hoewel waarschijnlijk eenigermate als mosterd na den maaltijd en niet van veel belang, interesseert u misschien toch, wat ik omtrent dit verschijnsel in: C. E. Brehn „Het leven der dieren,” Ned. bewerking, 2de druk, gelezen heb, mogelijk is u dit al bekend. In deel III, pag. 532, staat: „Andere Waterjuffers (andere dan Agrionidae), leeren wij het best kennen in tijden als de *onweer* voorspellende zwoelheid van de lucht . . . Zij vormen „de familiën der Libellulidae en Aeschnidae. Vooral wanneer *onweersbuien* in aantocht „zijn of zich ontlasten, gedragen deze insecten zich zeer onrustig.”

Op pag. 535: „Beide soorten (*Libellula depressa* en *Lib. quadrimaculata*) hebben nu en „dan de algemeene aandacht getrokken door ontzaglijk groote zwermen te vormen en „verre tochten te ondernemen. Sedert 1673 worden meer dan 40 zulke gevallen vermeld; „meestal bestonden de zwermen uit *Lib. quadr.*, soms uit *Lib. depr.*, een enkele maal uit „*Agrion*-soort.”

Die eerste mededeeling komt wel merkwaardig goed overeen met mijn eigen waarnemingen op Zondag in Noordwijk en Maandag in Leiden, waarvan ik u schreef, dat er toen *onweersbuien* kwamen opzetten, en het scheen, of de libellen daarvoor vluchtten, en in de richting van de bui wegtrokken.

Voor de tweede mededeeling zou het van belang zijn te weten, in welk jaar of deel III voor Holland bewerkt is, en welke bronnen hier gebruikt zijn.

Op mij maakte de trek van Mei j.l. niet een buitengewone indruk, ik meen ± 1911, een grotere te hebben meegemaakt.

Ik was niet in de gelegenheid, u dit eerder te melden, maar hoop dat u deze berichten toch nog van belang kunnen zijn.

G. VAN ITALIE.

Libellentrek. — Dezer dagen zag ik in de „Groene” een artikel over de libellentrek en kan u alsnog mededeelen, dat op 20 Mei tusschen 11 en 1 uur een zeer groot leger van vliegende (niet jagende) libellen zich over Wieringen bewogen, laagvliegend en voor een groot deel boven den weg en de huizen in de richting van Z.-W. naar N.-O. (de as van het eiland ongeveer). De in Friesland aangekomenen zullen dus via den Oever vanuit de streek tusschen Alkmaar en Schagen de Zuiderzee zijn overgestoken naar Pingjum en omstreken, wat uw vermoeden van afkomst benoorden Alkmaar dus bevestigt. De Nunspeeter zwerm is via Putten naar het Z.-W. gevlogen, want werd op de boschwachterswoning Sprielt (tusschen Putten en Garderen) waargenomen, eerst rustend des morgens voor een deel en verder op den dag vliegend. Misschien kan dit nog bijdragen tot de studie van dien trek.

Hippolytushoef.

G. DE GRAAF.

Amphidasis betularia L. ab. doubledayaria. — In verband met hetgeen de heer W. W. Schipper in de jongste Sept.-afl. van „De Levende Natuur” meedeelde over de zwarte afwijking van den metertorenkop, is het wellicht niet van belang ontbloom, aan te teekenen, hoe de toestand met betrekking tot dezen vlinder in de gemeente Soest is.

In 1924 verzamelde ik van den bedoelden spanner een groot aantal ruspen, waarvan de

poppen in den loop van 1925 uitkwamen. Ik stelde hierbij vast, dat zich onder de uitgekomen vlinders maar enkele gesprenkelde bevonden; bijna alle waren zwart. Bovendien had ik dit jaar het geluk in de vrije natuur verscheidene paringen waar te nemen van metertorenkoppen; geen enkelen keer zag ik een copulatie van twee peper-en-zoutkleurige exemplaren, éénmaal slechts van een gesprenkeld met een zwart exemplaar. Al de andere door mij waargenomen paringen betroffen steeds die tusschen zwarte mannetjes en zwarte wijfjes. Zoowel de kweekproeven als wat ik buiten vaststelde, schijnt er dus op te wijzen, dat de gesprenkelde stamvorm in Soest reeds grootendeels is verdrongen door de ab. *doubledayaria*.

Soest, 10 Sept.

RINKE TOLMAN.

Een prachtige vergroende Weegbree.

Vergroende Weegbree. — De Heer van der Zeyde vond dit prachtig vergroende exemplaar van *Plantago major* in het Oosterpark te Amsterdam. Wie van de lezers op de H.B.S. of Gymnasium het Leerboek der Plantkunde van Dr. Geerts heeft gebruikt, herkent deze vergroening onmiddellijk naar de afbeelding in dat boek, welke gebruikt wordt om duidelijk te maken, dat een bloem homoloog is met een stengel met bladeren.

Inderdaad is hier ieder bloempje veranderd in een takje met groene blaadjes; ook zijn in de oksel der misvormde bloemdeelen weer okseltakjes ontstaan, zelfs in die der vruchtblaadjes. Deze vergroening is herhaaldelijk beschreven o.a. vele jaren geleden door dr. Costerus in „*Dodonaea*”.

Volgens sommigen zouden dergelijke vergroeningen het gevolg kunnen zijn van de aanwezigheid van mijten; in dit exemplaar zag ik niets van mijten. J. Hs.

De Haagsche duinen. — Naar aanleiding van uw artikel „Berkenbosch” in de Gr. Amsterdammer, zal het u misschien interesseeren, dat in een berkenboschje der Haagsche Duinwaterleiding momenteel *Neottia* voorkomt. Ongeveer 14 dagen geleden stonden daar een twintigtal bloeiende exemplaren. In 't zelfde boschje scharrelden jonge fazanten rond. Er was blijkbaar al bezoek van andere menschen geweest ook. 'k Vond namelijk een nieuw omslagpapier van een „Afga-filmpack”. Op één plaats was iemand aan 't uitgraven